

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту
майор внутрішньої служби
_____ Н.С. Калашник
_____._____ 2017 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ГСЕ 1.1.14

за спеціальністю (053) Психологія

факультет заочного навчання та післядипломної освіти

Робоча програма з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінальної психології» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 053 «Психологія» ступеня вищої освіти магістр, за заочною формою навчання.

Розробник: Бойко-Бузиль Юлія Юріївна, професор кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Професор кафедри практичної психології

_____ Ю.Ю. Бойко-Бузиль

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Предмет навчальної дисципліни – теоретико-методологічні проблеми кримінальної психології.

Міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: юридична психологія, теоретико-методологічні проблеми юридичної психології;

Забезпечувані дисципліни: актуальні проблеми правової психології, актуальні проблеми психології слідчої діяльності, актуальні проблеми психології судової діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінальної психології» є формування у здобувачів системи знань щодо сучасного стану та теоретико-методологічні проблем кримінальної психології.

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінальної психології» реалізуються у 2 аспектах: теоретичному (оволодіння теоретико-методологічними проблемами кримінальної психології, засвоєння психологічних закономірностей протиправної поведінки, способів її аналізу та попередження) та практичному (оволодіння сучасними методами, підходами та технологіями психологічної роботи, які використовуються у кримінальній психології). Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- систематизувати понятійно-категоріальний апарат кримінальної психології;
- засвоїти методи, підходи та технології кримінальної психології;
- виробити навички застосування знань з кримінальної психології.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри практичної психології, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k_ppp@ukr.net.

Структура навчальної дисципліни

Розділ 1. Сучасний стан та проблеми кримінальної психології

Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми кримінальної психології

Об'єкт і предмет кримінальної психології. Категоріальний апарат кримінальної психології. Методологія кримінальної психології. Теоретичні та прикладні завдання кримінальної психології. Перспективи розвитку кримінальної психології. Становлення та сучасний стан кримінальної психології. Історія розвитку кримінальної психології. Поняття та основні елементи психологічного механізму злочинної поведінки. Свідоме та несвідоме в психічній регуляції злочинної поведінки. Регуляція злочинної поведінки: інтелектуальна, емоційна, імпульсивна. Загальна характеристика цілей злочину. Детермінанти злочинної поведінки.

Тема 2. Психологія злочинця

Поняття та методологія психологічного генезису злочину. Злочинець як аномальна особистість. Психологічні особливості особистості злочинців. Психологія злочину. Криміногенний комплекс особистості. Кримінальний

професіоналізм. Психологічна структура криміногенної схильності особистості. Психологічні підходи до типології злочинних особистостей. Психологічне портретування в системі психолого-юридичних понять. Загальне поняття психологічного профілю. Методика складання психологічного профілю. Індуктивний та дедуктивний криміналістичний профіль. Практичне значення психологічного портретування в юридичній практиці.

Тема 3. Психологія організованої злочинності

Злочинні групи як об'єкт кримінальної психології. Психологічні особливості передкримінальних груп. Психологічна характеристика злочинних груп. Типи злочинних формувань. Психологія злочинності неповнолітніх. Профілактика злочинності неповнолітніх. Психологічна характеристика кримінальної субкультури. Норми поведінки в кримінальній субкультурі. Стратифікація злочинців за канонами кримінальної субкультури. Психологічний аналіз жаргону. Психологічний аналіз татувань.

Тема 4. Психологія жертви злочину

Виникнення та розвиток віктимології. Поняття і предмет віктимології. Завдання і практичне значення віктимології. Поняття та структура жертви злочину. Класифікація і типологія жертв злочинів. Поведінка потерпілого від злочину та її характеристика. Поняття та ознаки віктимності. Рівні та види віктимності. Кількісні та якісні характеристики віктимізації. Сучасний стан віктимізації в Україні. Поняття детермінації віктимної поведінки. Механізм індивідуальної віктимної поведінки та його елементи. Поняття і система віктимологічної профілактики. Віктимологічна профілактика окремих видів злочинів.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань Соціальні та поведінкові науки 05 Спеціальність Психологія 053	Нормативна	
Кількість розділів – 1	Спеціалізація: психолог в організаціях та на виробництві	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90			6-й
		Семестр	
			11-й
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Ступінь вищої освіти: Магістр	Лекції	
			6 год.
		Семінарські	
			6 год.
		Практичні	
			8 год.

		Самостійна робота	
		70 год.	
		Вид контролю:	
		Залік	

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	сем	с.р.		л	п	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Сучасний стан та проблеми кримінальної психології										
Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми кримінальної психології						23	1		2	20
Тема 2. Психологія злочинця						20	2	4	4	10
Тема 3. Психологія організованої злочинності						24	2	2		20
Тема 4. Психологія жертви злочину						23	1	2		20
Разом за розділом 1						90	6	8	6	70
Залік										
Усього годин						90	6	8	6	70

4. Плани семінарських та практичних занять

Розділ 1. Сучасний стан та проблеми кримінальної психології

Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми кримінальної психології

Питання до семінарського заняття

1. Історія становлення та сучасний стан розвитку кримінальної психології
2. Рівні психічної регуляції в механізмі злочинної поведінки
3. Психологічна характеристика мотивації та умов злочинної поведінки

Тема 2. Психологія злочинця

Питання до семінарського заняття

1. Криміногенний комплекс особистості злочинця
2. Психологічна типологія криміногенних особистостей
3. Психологічні механізми та фактори формування криміногенної особистості
4. Соціально-психологічний аналіз причин та умов злочинності
5. Психологічний профайлінг як напрямок професійної діяльності психолога
6. Психологічний портрет невідомого злочинця

Завдання до практичного заняття

1. Підготувати і проаналізувати інформаційну довідку про злочинця за схемою: профайл – жертва – мотив
2. Підготувати і проаналізувати кримінологічні портрети: портрет рецидивіста. портрет неповнолітнього злочинця. портрет особи, яка вчиняє корисливі злочини, портрет професійного злочинця, портрет наркозлочинця, портрет терориста, портрет насильницького злочинця (гвалтівників, вбивць), портрет серійного злочинця, портрет жінки-злочинниці, портрет корупціонера

Тема 3. Психологія організованої злочинності

Завдання до практичного заняття

1. Проаналізувати психологічну характеристику злочинних груп
2. Визначити особливості злочинності неповнолітніх
3. Розкрити норми поведінки та стратифікацію в кримінальній субкультурі

Тема 4. Психологія жертви злочину

Завдання до практичного заняття

1. Проаналізувати віктимність та її основні характеристики з точки зору юриспруденції та психології
2. Розкрити алгоритм віктимізації
3. Представити приклади віктимності особистості та запропонувати напрямки та шляхи її профілактики

5. Завдання для самостійної роботи

Виконання завдань:

1. Складіть таблицю розвитку кримінальної психології
2. Складіть кросворд на одну з тем навчальної дисципліни
3. Здійсніть добір кадрів кінофільмів з теми навчальної дисципліни
4. Підготуйте мультимедійну презентацію однієї з тем навчальної дисципліни
5. Складіть тести до однієї з тем навчальної дисципліни

Теми реферативних та інформаційних повідомлень:

1. Історія кримінальної психології
2. Особистість злочинця: поняття та механізми її формування
3. Психологічні методи боротьби з груповою злочинністю
4. Психологія тероризму
5. Психологія сепаратизму
6. Сутність мотиву злочинної поведінки та основні його різновиди
7. Особливості емоційно-вольових процесів при підготовці й скоєнні злочинів
8. Психологія співучасті
9. Психологія провини
10. Роль жертви у генезі злочину

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені робочим навчальним планом.

7. Методи навчання та контролю

Словесні методи, інноваційні методи, наочні методи, практичні методи. Поточний, проміжний та підсумковий контроль.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Об'єкт і предмет кримінальної психології
2. Категоріальний апарат кримінальної психології
3. Принципи кримінальної психології
4. Теоретичні завдання кримінальної психології
5. Прикладні завдання кримінальної психології

6. Перспективи розвитку кримінальної психології
7. Становлення та сучасний стан кримінальної психології
8. Історія розвитку кримінальної психології
9. Поняття та основні елементи психологічного механізму злочинної поведінки
10. Свідоме в психічній регуляції злочинної поведінки
11. Несвідоме в психічній регуляції злочинної поведінки
12. Інтелектуальна регуляція злочинної поведінки
13. Емоційна регуляція злочинної поведінки
14. Імпульсивна регуляція злочинної поведінки
15. Мотивація злочинної поведінки
16. Детермінанти злочинної поведінки
17. Психологічна умов злочинної поведінки
18. Загальна характеристика цілей злочину
19. Поняття та методологія психологічного генезису злочину
20. Злочинець як аномальна особистість
21. Психологічні особливості особистості злочинців
22. Типологія злочинців
23. Психологія злочину
24. Криміногенний комплекс особистості
25. Кримінальний професіоналізм
26. Психологічна структура криміногенної схильності особистості
27. Психологічні підходи до типології злочинних особистостей
28. Психологічне портретування в системі психолого-юридичних понять
29. Загальне поняття психологічного профілю
30. Методика складання психологічного профілю
31. Індуктивний криміналістичний профіль
32. Дедуктивний криміналістичний профіль
33. Практичне значення психологічного портретування
34. Злочинні групи як об'єкт кримінальної психології
35. Психологічні особливості передкримінальних груп
36. Психологічна характеристика злочинних груп
37. Типи злочинних формувань
38. Психологія злочинності неповнолітніх
39. Характеристика злочинних груп неповнолітніх
40. Профілактика злочинності неповнолітніх
41. Психологічна характеристика кримінальної субкультури
42. Норми поведінки в кримінальній субкультурі
43. Стратифікація злочинців за канонами кримінальної субкультури
44. Психологічний аналіз жаргону
45. Психологічний аналіз татуювань
46. Виникнення та розвиток віктимології
47. Поняття і предмет віктимології
48. Завдання і практичне значення віктимології
49. Поняття та структура жертви злочину
50. Класифікація і типологія жертв злочинів

51. Поведінка потерпілого від злочину та її характеристика
52. Поняття та ознаки віктимності
53. Рівні та види віктимності
54. Кількісні та якісні характеристики віктимізації
55. Сучасний стан віктимізації в Україні
56. Поняття детермінації віктимної поведінки
57. Механізм індивідуальної віктимної поведінки та його елементи
58. Поняття і система віктимологічної профілактики
59. Віктимологічна профілактика окремих видів злочинів
60. Питання сьогодення у кримінальній психології

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Залік	
Max 60%	Max 40%	Max 100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59		Fx	необхідне перескладання
1-34	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Рекомендована література

Основна

1. Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. Юридична психологія. – К.: КНТ, 2007. – 360 с.
2. Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. Юридична психологія. Альбом схем з коментарями. – Вид. 3-є, доопр. та доп. – К.: КНТ, 2008. – 152 с.
3. Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л.І. Юридична психологія: словник. – Вид. 2-ге, уточ. та доп. – К.: КНТ, 2008. – 224 с.
4. Бартол К. Психология криминального поведения. – СПб: ПраймЕВРОЗНАК, 2004. – С. 329-347.
5. Косолапова Н. В., Иванова А. И. Юридическая психология.. – М.: Юрайт, 2010. – 144 с.
6. Медведєв В. С. Кримінальна психологія: підруч. – К.: Атіка, 2004. – 368 с.
7. Пирожков В.Ф. Криминальная психология. – М.: Ось-89, 2007. – 704 с.

8. Тазин И.И. Криминальная психология: учебное пособие. – Томск: издательство ТГПУ. – 2012. – 200 с.

Додаткова

9. Алексеева Л. В. Юридическая психология: учебное пособие. – М.: Проспект, 2010. – 312 с.

10. Антонов И. О. Юридическая психология: Учебное пособие. – 2-е изд. – Казань: Изд-во «Юниверсум», 2011. – 100 с.

11. Антонян Ю. М. Страдание и его роль в культуре: монография. – М.: Норма: Инфра-М, 2013. – 224 с.

12. Ахмедшин Р. Л. Юридическая психология: курс лекций. – Томск: Эль Контент, 2011. – 228 с.

13. Багмет А. М., Бычков В. В. Квалификация и расследование преступлений, связанных с сексуальным насилием. – М.: Юрлитинформ, 2017. – 368 с.

14. Бедь В. В. Юридична психологія. – Львів: «Новий Світ-2000», 2005. – 380 с.

15. Бочелюк В. Й. Юридична психологія. навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 336 с.

16. Васильев В. Л. Юридическая психология. – СПб.: Питер, 2002. – 640 с.

17. Дуглас Д., Нокс М. Я – серийный убийца. Откровения великих маньяков. – М.: Алгоритм, 2017. – 336 с.

18. Еникеев М. И. Общая, социальная, юридическая психология. – М.: «Издательство ПРИОР», 2002. – 400 с.

19. Казміренко Л.І., Мартенко О.Л. Кримінальний кодекс України: психологічний аналіз кримінально-правових понять. – К.: КНТ, 2008. – 184 с.

20. Крюкова Е. С. Серийные убийства. – М.: РУСАЙНС, 2017. – 284 с.

21. Сорокотягин И. Н., Сорокотягина Д. А. Юридическая психология: учебник и практикум. – 4-е изд., перераб. – М.: Издательство Юрайт, 2016. – 360 с.

22. Цветков В. Л. Юридическая психология. Учебное пособие для вузов в схемах и комментариях. – М., 2013. – 342 с.

23. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология: Вопросы и ответы. – М.: Юриспруденция, 2000. – 256 с.

24. Юридична психологія: практикум / за заг. ред. Л.І. Казміренко. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 190 с.

11. Інформаційні ресурси

1. http://stud.com.ua/38661/psihologiya/kriminalna_psihologiya

2. https://studme.com.ua/150609135375/psihologiya/kriminalnaya_psihologiya.htm

3. <https://studfiles.net/preview/5287388/>

4. <http://librarium.inf.ua/>